

ספר בעי חיי נקרא עין הרעה משיות חיד סי קעו קעו

אבינו ז"ל על אלו היסמאם אש ממהין מותרים לכתוב וחסדי
שהם מותרים מטעם היותן מים של רבים הגע"ד כתבתי
הטעם חיים בכמה"ר ישראל בנכנסת ז"ל הה

סימן קע"ו איזמיר שנת התכ"ה לרופא הגעלה כה"ר אברהם ברוך נ"ר

שאלה ילמדנו רבי' אש מותר לרופאים החרכאי'
לגוים ישמעאלי' וערלי' ועמלקי' לטבוח
להם תרובות נגדיות כדי שימותו או לפחות למנוע מהם
הרפואות הטובות כדי שימותו או אם אפשר על הכל יבא
דבר מורינו ורבינו ושכרו ככול ומכופל מן הקמים אמן כן
יהי"ר

תשובה

עיקרו דהאי מילתא איתא במסכת ע"ז
ברק אין העמידין ובאנהדין ספק ל'
מיתות תני תנא קמי דרבי יוחנן הגוי'ס ורועי בהמה דקה לא
מעלין ולא מורדין ופרש"י באנהדין פ"ד מיתות לא מעלין
אותם מן הכור ולא מורדין אותם לכור להמית בידי' .
וכתבו התוס' וז"ל והא אמרינן במסכת סוכרים כשר שבגוי'ס
הרוג וי"ל דבירוש' דקידושין מפרש דהיינו בשעת מלחמה כו'
ואע"פ שסתם גוי'ס עט"ו הם ועובדין ע"ז מ"מ אין
מורדין דרבינו קרא להתירא דתיב והיו לך למש ועבדך
ע"כ ויראה שגזר כיון הרמב"ם בפ"ד מהלכות רולח שכתב
אבל הכותים שאין בינינו ובינס מלחמה כו' אין מסבנין להם
המיתה ואסור להכילין אש נכו למות כגון שראה אחר מהם
בככל לים אינו מעלהו שנאמר לא תעמוד על דם רעיד ואין
זה רעיד ע"כ וכ"כ הרב ז"ל בב"י סוף סימן תכ"ה בח"מ .
ונראה לי שגזר כיון ג"כ במ"ש בראש פ"י מהלכות עכו"ם
ז"ל אין כורתין ברית לעכו"ם כדי שיעשה עמהם שלום ונניח
אותם לטבוח כו' אלא יחזרו מעבודתם או יתרגו ואסור
לרחם עליהם שנאמר לא תחנם לפיכך אם ראה עכו"ם אויב
או טובע בנהר לא יעלנו ראהו נטוי למות לא יכילנו אבל
לאכרו בידי' או לדחפו לכור וכיוצא בזה אסור מכני שאינו
עושה עמנו מלחמה ע"כ ולכאורה קשה דמתחלה כתב יחזרו
מעבודתם או יתרגו ולבסוף כתב ואסור לאכרו ביד אלא
שבחולין התוס' יחזר דמ"ש למעלה יחזרו מעבודתם או
יתרגו מיירי בהעוסקים עמנו מלחמה כההיא דאמרינן במ"ס'
סוכרים טוב שבגוי'ס הרוג בה"ש תוס' בנהר לא יעלנו כו'
דקידושין ומ"ש לפיכך אם ראה גוי טובע בנהר לא יעלנו כו'
ואסור לאכרו בידי' מיירי כשאין עושים עמנו מלחמה כדמ"ס
הרמב"ם ז"ל והיינו בריתא דתניא לא מעלין ולא מורדין
ואע"ג דסתם גוי'ס עט"ו הם ועובדין ע"ז זממות אין מורדין
דרבינו קרא להתירא ביכחשו התוס' וכן מוכח מדברי הרב
ז"ל בב"י י"ד סימן קנ"ח ולרב בעל לחם משנה ראיתי דמ"ס
בראש הפרק יתרגו מיירי כשיינו תקיפא עליהם ואינו עושי'
מלחמה עמהם וה"ש לבסוף אם ראה עט"ו טובע לא יעלנו
היינו כשאין ידנו תקיפא עליה' וכן ראיתי לרבינו הגדול
מהר"ם הטראני ז"ל בספר קרית פפר וליתא אלא דכולה
מילתא כשיינו תקיפא וכאן בטעמין מלחמה עמנו וכאן
באין עושי' מלחמה ולא ידעתי לפי דבריהם איך נמשך
לאין לפיכך מהאסור למעל' בשלמא למה שפירשתי דהחילוק
הוא בין עושי' מלחמה לאין עושי' אתי שפיר לפיכך כל
שאינו עושה עמנו מלחמה כגונא של מעלה לא מורדין
אבל לדידהו דמיירי כשאין ידנו תקיפא איך אמר לפיכך כו'
ולא עשיית מלחמה לבר גורם אלא אף כשאין ידנו תקיפא
ואפ"י תחוק ותאמר דה"ק לפי האסור דהיינו דוקא כשיינו
תקיפא לכיכך כשאין ידנו תקיפא כו' עה זה אמר מכני

כל הללמי' המתחוללמטיין מימיו מהו לנכס' ט"א דוקא לגבי
גבוה דאע"ג דנעבד במחובר אלל הדיוט מותר לגבוה אסיר
מק"ו דלמאן וכדמסקי' בכרך כל הללמי' אלל ודאי מכונסים
היו ואפ"י תימא היו נובטים מיירי בתלשינה גלא לפי הקס"ד
או דטפחינה בידיה לפי האמת ומאוס דר"י ק"ל דמי' אל
רבים אינם נאפרים אפילו דטפחינה בידיה אמר לר"ל
אדמקטור' עלך זיל היר

וי' לתמוה על הכותקים למה לא ביארו דבמים נובטים
אפילו אל יחיד מותרים דאפילו תימא דלפא גברי קמאי
קמאי אזרו והתירון בזה מובאר אין לריך לומר לדעת
הרמב"ם ז"ל דכיון דהוא ז"ל סובר דאפ"י מים אל יחיד
אינם נאפרים אלל דטפחינה בידיה לא הולך לבאר זה
דכיון דאין האיסור אלל כנפולן ביד פשיטא דאין מקום לומר
קמאי קמאי הלכו שהרי המים בטל ביד והשתחוה להם
אנו אופרים ותי לא נטלם ביד פשיטא דמותרים כיון אל
נטלם ביד אלל אפ"י לדעת האופרים היכא דתלשינה גלא
לא הולכו לבאר זה דכיון דאין האיסור אלל בתלשינה
גלא ואותם המים אנו אופרים לא איך לומר קמאי קמאי
הלכו

אוי נמי י"ל דמ"ל לכופקים דהא דאמרינן בספר כל
הללמי' אי למיא קא סניד קמאי קמאי הלכו היינו לפי
פברת רבא ז"ל דאלא שאלתו במי מעיין לנכסיה ולא שאל
בשפל מים להדיוט ולפיכך הולך לומר דשאלתו היתה אי
למיא קא סניד כו' אבל לר"ל לא שאל לא זה ולא אותו אספר
דמ"ל דאי למיא קא סניד ואפילו נובטים אפורים וליכא
למימר קמאי קמאי הלכו אלל דבר הגרחה לשון וכ"ל
לפי זה דמ"ל דהלכה כר"ל בזה ואפילו רבי יוחנן מודה לר"ל
בהאלא הולך להתיר בעובדא בידיה מטעם מים אל רבים
אלא מפני שהיו מכונסים דאי אין הלכה כר"ל אלל אכרח
חזרה קושייתנו להקוה למה לא כתבו הפוסקים התר נמים
אל יחיד נובטים אלל והאי דמ"ל דהלכה כר"ל דאי למיא
קא סניד אפ"י נבטי אסיר

עלה בידינו דהמים אל היסמאם הנזכרים כשאלה מותר
לשתות מכני כמה עשים חרה דדילמא אין
משתחוי' למים וכל שאין אנו יודעים גודלי' משתחוי' להם
על הספק לא נתנה משתחוי' למים ור"ל האמר לגבי אברה
הוא ראה בעינו שהיו משתחוי' למים כדקדקו הנה מים
דגדי גוי'ס ולכך אחר' אבל הכא אלל ראינו שהשתחוה להם
אין להלות משכב שהשתחוה להם ואע"פ"י שכתבתי למעלה
דאם יש לנו הפק אם הפרוה לשם אילין אנונין לחומר' התם
שאין דאיתילי' רשותא בכבר אנו רואים שהשתחוי' למים
אין הספק אלל אם חפרוה רבים או יהיד תלינן לחומר' דע"ז
ויאיי וההתר ספק אבל הכא דמעיקרא אין אנו רואין
השתחוי' למים והם בחזק' התר מן הספק לא נאסר אזהה
ואר אם נאמר דמשתחוי' למים בוראי ה"ל מים אל רבים
דאפילו נעלם ביד והשתחוה להם מותרים אפ"י לנכסיה כ"ס
לדיוט כדמוכח בפרק ר"י ואת"ל שאים אלו של היסמאם הם
אל יחיד מקרו מה שאינו כיון שאין נובטים אין אימור
דיבר דרשון ראבון הן הולכות והבאו' אחריהן מותרות ואף
אם תרבה לומר כמ"ס למעלה לר"ל אין לומר קמאי קמאי
הלכו או תרבה לומר מים אל היסמאם הן מכונסין ולא
איך לומר בהו קמאי קמאי אזרו כל עוד שלא נטלן ביד
והשתחוה להם אין נאפרים לדעת הרמב"ם ז"ל ואפ"י לדעת
שאר הפוסקים דאופרים אפילו תלשינה גלא כל דלא תלשינה
גלא מותרים ומים אלו אל היסמאם ללא תלשינה גלא מותרים
זהעיר רבי שמשתי הפי הרב המובהק כמה"ר שמואל בן
וילסיר ז"ל שנאאל ממנו מאת החכם הישי' כמה"ר ישראל